

5.5.1932

Von Siebold lived from 1796 to 1866

report of a lecture I delivered on the life and works of

De Von Siebold-herdenking

Ter gelegenheid van de von Sieboldherdenking, (het is juist honderd jaar geleden, dat hij z'n beroemde plantentuin in Leiderdorp stichtte) hield Prof. Rahder een rede in 't Groot-Auditorium der Universiteit. Spr. begon met te wijzen, op de groote moeilijkheden, die de biograaf van von Siebold ontmoet.

De bronnen over von Siebold zijn verspreid in vele talen, o. a. in 't Russisch en Japansch. Verder had von Siebold 'n zeer strijdbare natuur, noemen we o. a. z'n conflict met de Japansche regeering en z'n partijkiezen voor Rusland, tegen de V. S. van Amerika.

De derde en zeker niet minst belangrijke moeilijkheid, is de veelheid van cultuurgebieden, waarop von Siebold iets gepresteerd heeft.

Genoemd kan worden: botanie, zoölogie, geografie, geschiedenis van Japan, taal en letterkunde van Japan, geneeskunde, anthropologie, ethnografie en politiek. Wat de botanie betreft, kan gewezen worden op de twee artikelen van den heer Veendorp, die als feuilleton in de N. R. C. verschenen zijn (avondbladen 2 en 3 Mei)

Von Siebold zond belangrijke zendingen van Japansche planten naar Leiden en Gent, werkte mee aan de oprichting van een „Maatschappij tot aanmoediging van den tuinbouw“, schreef de *Flora Japonica Genera Nova* en stichtte een plantentuin te Leiderdorp.

Op geografiegebied publiceerde hij in 1840, in z'n standaardwerk „Nippon“ een groote atlas.

Belangrijke gegevens verzamelde hij, gedurende z'n hofreis naar Yedo.

Hij doet mededeelingen, over de groote hulp van z'n vriend Takahashi en de medewerking van de kant der Japansche autoriteiten.

„Zelfs de keizerlijke bibliotheek, stond voor me open“, schrijft hij in een van z'n brieven.

Toch bleek later de groote vrees van de Japanners, juist hiervoor.

Men was bang, dat de Westersche mogendheden, gebruik zouden maken van eventueele publicatie's van kaarten, voor expansiepolitiek, in 't verre Oosten.

Later bleek die vrees zeer gegrond. Rusland stichtte n.l. eerst Nicolajew en later Wladiwostock.

Tenslotte heeft het maken van kaarten in 1830 ook tot de uitwijzing van von Siebold uit Japan geleid.

Op 't gebied van de geneeskunde, voerde von Siebold o. a. de koepokvaccinatie en de Duitsche termen in de geneeskunde, in Japan in.

Door 't met succes uitoefenen der geneeskunde, wist hij 't vertrouwen der Japanners te winnen, wat hem zeer ten goede kwam bij 't verzamelen van studiemateriaal, op allerlei gebied.

Von Siebold maakte ook een studie over de afkomst der Japanners en concludeerde tenslotte dat er vier mogelijkheden daaromtrent waren:

- 1e Rechtstreeksche afstamming van de Chineezzen.
- 2e Afstamming van Altaïsche volkstammen.
- 3e Mengvolk, ontstaan uit de vermenging van vele Aziatische volken.
- 4e De Japanners zijn autochtoon.

Op geschiedkundig gebied, vertaalde hij de Wanenkei, waarin de voornaamste gebeurtenissen, vanaf de oudste tijden, vermeld zijn.

Hierin werd hij bijgestaan door Hoffman, die later in 1850⁵, de eerste hoogleraar in 't Chineesch en Japansch te Leiden, zou worden. Op taalkundig gebied, publiceerde hij een leerboek der Japansche grammatica en een Japansche literatuurgeschiedenis en voorts Chineesche-, Japansche en Koreaansche woordenboeken.

Z'n ethnografische collectie, heeft von Siebold bijna geheel aan Engeland verkocht en 't Japansche gedeelte in 't Britsch museum, is dan ook grotendeels aan hem te danken.

Plannen tot oprichting van een Ned.-Jap. Handelsmij. zijn van hem bekend, maar ze zijn mislukt.

Wel is door zijn toedoen in 1859 bij z'n tweede reis naar Japan een factorij van de Nederlandsche Handelsmij te Deshima opgericht.

In '52 stelt von Siebold een ontwerptractaat tusschen Nederland en Japan op.

Dit tractaat is de basis geweest, voor de onderhandelingen tusschen Donker Curtius en de Jap. regeering.

Bekend is, dat von Siebold een groot vriend van Rusland geweest is.

Hij verdedigde o. a. met klem, dat Rusland en niet Amerika, Japan opengesteld heeft.

In 1862 wordt hij benoemd tot adviseur voor Japansche Zaken, welk ambt hij evenwel niet accepteert.

Hij ambiëerde n.l. gezant van Nederland in Japan te worden.

Tot dit ambt is hij echter nooit benoemd, niet alleen omdat hij tegengewerkt werd, maar ook om z'n staatkundige opvattingen. Hij wilde bijv. dat Nederland de eerste plaats onder de vreemde mogendheden zou innemen, dat de Nederlandsche gezant 't hoofd van 't Corps Diplomatique zou worden enz.

Later blijkt ook uit een biografie, dat hij eerst moeite gedaan heeft, om gezant van Rusland in Japan te worden.

In 1924 heeft te Nagasaki, naar aanleiding van 't feit dat 't honderd jaar geleden was, dat von Siebold voor 't eerst in Japan kwam, een herdenking plaats gehad.

Toen is ook Kure's schitterende biografie verschenen.

of von Siebold a German Japanologist in Dutch Service

J.